

Care este diferența dintre realitate și ficțiune?
Ficțiunea trebuie să aibă sens.

TOM CLANCY

SPIONI, MINCIUNI ȘI ALGORITMI: ISTORIA ȘI VIITORUL INTELLIGENCE-ULUI AMERICAN

- recenzie -

de Ana-Maria SURUGIU*

ABSTRACT

This article presents a review of the most recently published book of dr. Amy B. Zegart, Senior Fellow at the Freeman Spogli Institute for International Studies, Senior Fellow at the Hoover Institution and Professor, by courtesy, of Political Science at Stanford University. She specializes in U.S. intelligence, emerging technologies and national security, grand strategy, and global political risk management. Dr. Zegart is also Chair of Stanford's Artificial Intelligence and International Security Steering Committee, having been featured by the National Journal as one of the ten most influential experts in intelligence reform. She also served as a commissioner on the 2020 CSIS Technology and Intelligence Task Force and advised the National Security Commission on Artificial Intelligence.

"Spies, Lies, and Algorithms: The History and Future of American Intelligence" was published in February 2022 and it gives us a thorough analysis of the American intelligence community's recent activity. Tackling issues such as intelligence challenges in the digital age, the way fictional spies and spytainment shape public opinion and intelligence policy, theorizing the intelligence analysis and counterintelligence activities, alongside with revising current threats to US national security, the book abounds in examples of recent American intelligence history and the consequences and challenges intelligence officers have to deal with nowadays. Rapid and constant technological developments impose a paradigm shift in the intelligence approach, making it even more necessary for the intelligence communities to adapt and properly react to threats to national security.

* Doctorandă în cadrul Școlii Doctorale Limbi și Identități Culturale, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, absolventă a Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București, specializarea engleză-italiană, și a Facultății de Relații Internaționale și Studii Europene, Universitatea Spiru Haret, București.

În noua sa carte, *Spioni, minciuni și algoritmi: istoria și viitorul intelligence-ului american*, savantul de la Universitatea Stanford, prof. Amy B. Zegart, analizează evoluția comunității de informații americane, felul în care tehnologia îi schimbă modul de funcționare și dificultățile de adaptare ale comunității la noile provocări. Prof. Zegart ne împărtășește într-o manieră academică, analitică, foarte minuțios documentată și atent structurată, cunoștințele sale despre cele mai complexe provocări cu care se confruntă comunitatea de informații din SUA, inclusiv modul în care noile tehnologii transformă fundamental capacitățile și viziunea serviciilor de informații tradiționale. Noile pericole vin din partea tehnologiei, nu a terorștilor, iar tehnologiile emergente, precum inteligența artificială și platformele de comunicare socială, impactează viteza de răspuns a agențiilor de *intelligence*. Totodată, autoarea urmărește modul în care spionajul american a evoluat de-a lungul secolelor și care este miza viitorului său, pe măsură ce tehnologia se schimbă rapid și transformă toate aspectele guvernului și societății.

Spioni, minciuni și algoritmi: istoria și viitorul intelligence-ului american a fost lansată în luna februarie 2022, sub egida Editurii Universității Princeton, SUA. Este o carte cuprinzătoare despre trecutul, prezentul și viitorul *intelligence*-ului american, care se bazează pe mai bine de treizeci de ani de cercetare a activității serviciilor de informații americane și sute de interviuri cu actuali și foști oficiali ai serviciilor de informații. Deși Prof. Zegart a fost și membru al Consiliului Național de Securitate al SUA, oferind consultanță în domeniul *intelligence* atât factorilor decizionali, cât și oficialilor din comunitatea de informații, aceasta afirmă că este mai degrabă un vizitator al lumii secrete de *intelligence*, și nu un locuitor al acesteia, considerându-se „un antropolog ce observă culturile străine ale unui clan rar și secret format din oameni numiți ofițeri de informații.” (Zegart, 2022, p. 14) Prof. Zegart a studiat inclusiv influența pe care spionii fictivi au avut-o asupra americanilor, de la studenții din sala de clasă la eșaloanele superioare ale guvernului. Ideea acestei cărți i-a venit prof. Zegart în timp ce predă un curs despre agențiile americane de informații în teorie și practică la Universitatea din California, Los Angeles (UCLA), materializându-se abia în anul 2022, după o cercetare riguroasă, ce transpore și din paginile noii sale cărți.

Cartea începe cu o analiză a crizei educaționale în domeniul *intelligence* din SUA, prof. Zegart argumentând

că spionii fictivi modelează opinia publică și politicile de *intelligence*. Majoritatea americanilor știu prea puține despre lumea secretă a *intelligence*-ului tocmai din cauză că nu au interacționat niciodată cu ea, însă Hollywood-ul își face simțită prezența tot mai puternic, alimentând teorii ale conspirației și influențând factori decizionali, de la Curtea Supremă de Justiție la soldații de pe fronturile de luptă. De asemenea, conform autoarei, criza educației în domeniul *intelligence* este provocată și de faptul că puțini profesori studiază sau predau *intelligence*, în principal din lipsa accesului la documentele clasificate, autentice, ceea ce îi privează de suficiente resurse pentru realizarea unor cercetări consistente.

Reluând conceptul de *spytainment*¹¹ – divertismentul cu tematică de spionaj – , prof. Zegart susține că, în ciuda proliferării acestuia, mulți americani, inclusiv factori de decizie politică ai țării, știu puține despre comunitatea de informații din SUA și, adesea, interpretează în mod greșit ceea ce află în acest sens. Comunitatea de *intelligence* își continuă tradiția de a sta ascunsă de cetățeni, care cad pradă mult mai ușor *spytainment*-ului, deformându-și concepția despre spioni, acțiuni secrete sau clandestine și operațiuni secrete specifice. De la prima apariție a lui James Bond în romanul lui Ian Fleming în 1953, până la emisiunile TV *Homeland* sau *24*, desenele animate destinate copiilor, de pe site-ul CIA sau eroii-spioni din cărțile pentru adolescenți, *spytainment*-ul a acaparat societatea civilă în asemenea măsură încât cetățenii nu pot discerne realitatea de ficțiune și nici nu se mai pot îndepărta de efectele sale. *Spytainment*-ul a ajuns să înlocuiască educația și este „tot ce le-a mai rămas americanilor” în ceea ce privește cunoașterea în domeniul *intelligence* (Zegart, 2022, p. 22).

În *Spioni, minciuni și algoritmi: istoria și viitorul intelligence-ului american* este abordat și spionajul american, din secolul XVIII până în prezent, alături de o analiză minuțioasă a fundamentelor *intelligence*-ului, identificând-se tiparele recurente, evenimentele cheie și organizațiile din comunitatea de informații care au influențat modul în care *intelligence*-ul american funcționează în prezent.

Cartea explorează și felul în care este produsă analiza de *intelligence*, de ce este atât de dificil să analizezi informațiile și cum se ajunge la erori de analiză: de la atacul surpriză al Chinei în războiul din Coreea la rapoartele greșite referitoare la armele de distrugere în masă din Irak, identificând cauze comune, cele mai

importante dintre acestea fiind numite de prof. Zegart „cele șapte prejudecăți mortale sau capcanele cognitive”, care pot duce chiar și cele mai inteligente minți în rătăcire.

În analiza de *intelligence*, un rol important îl deține și inteligența artificială, alături de noile tehnologii care vin în întâmpinarea analiștilor de informații, automatizând mare parte din activitatea acestora. Totodată, sunt puse în balanță avantajele și dezavantajele algoritmilor avansați de inteligență artificială, precum și aspecte de natură etică. Autoarea atrage atenția asupra necesității ca agențiile de informații să țină pasul cu evoluțiile tehnologice și cu noutățile din domeniu, fie ele algoritmi de AI, de codare sau decodare. În ceea ce privește algoritmi de criptare, prof. Zegart este de părere că aceștia se aseamănă cu o sabie cu două tăișuri, oferind protecție informațiilor din ambele tabere. A identifica vulnerabilitățile algoritmilor de criptare sau a erorilor de codare, cu un pas înaintea adversarilor este vital pentru securitatea națională, în timp de criptarea a continuat să fie un joc furios de-a șoarecele și pisica (Zegart, 2022, p. 81). În acest sens, aflăm că experții estimează că în termen de zece ani, calculatoarele cuantice vor putea decifra cele mai greu de decifrat coduri în prezent, China deja face investiții semnificative în acest domeniu, fiind urmată de cercetările realizate de Google, Microsoft și IBM.

Nici dezertorii ori agenții dubli nu sunt lăsați deoparte, fiind analizate motivele pentru care anumiți ofițeri de informații ajung să devină turnători ori trădători, odată cu discutarea tehnicilor și metodelor de recrutare a spionilor sau de identificare a agenților dubli în era digitală. Prof. Zegart ne oferă și o analiză a contraspionajului american modern, aceasta identificând și exemplificând cele trei provocări majore cu care se confruntă contraspionajul american: încrederea prea mare – care poate împiedica identificarea trădătorilor, încrederea prea mică – ce poate alimenta comportamentul de tip paranoid, în detrimentul scepticismului sănătos, precum și evoluțiile tehnologiei – care pot face loc noilor vulnerabilități și breșelor de securitate.

Cartea *Spioni, minciuni și algoritmi: istoria și viitorul intelligence-ului american* oferă și o analiză a operațiunilor secrete, cu exemple din istoria recentă a SUA, alături de un exercițiu de dilemă morală analizată din mai multe perspective. De asemenea, autoarea examinează și lumea controversată a controlului exercitat de Congres asupra activității serviciilor de informații americane, adâncindu-se și în dezbateri privind

programul de interogatoriu și detenție al CIA, programul de interceptare fără mandat al Agenției Naționale de Securitate (NSA) - două dintre cele mai aprinse subiecte din istoria *intelligence*-ului american, din perspectiva controlului din partea Congresului.

Lumea emergentă a amenințărilor nucleare la adresa securității naționale a SUA, modul în care agențiile americane de *intelligence* au estimat evoluția amenințărilor nucleare în trecut și factorii care influențează prezentul sunt supuși, de asemenea, analizei în această carte. În opinia prof. Zegart, umanitatea se confruntă cu trei mari provocări existențiale de politică externă: pandemii globale, modificări climatice și anihilare nucleară. Datorită evoluțiilor tehnologice și a Internetului, a sateliților comerciali și a automatizării activității de analiză, *intelligence*-ul nuclear nu mai este doar apanajul guvernelor, ci indivizi și organizații din afara guvernelor transformă modul în care activitățile nucleare ilicite sunt urmărite. Totodată, atunci când vine vorba despre detectarea amenințărilor nucleare de la o entitate străină, nu este suficient să ne bazăm doar pe inteligența artificială pentru a informa factorii decizionali, ci este absolut necesar să intervină filtrul analistului de informații, care să poată trage concluzii și să formuleze scenarii de acțiune.

Cartea abordează, în final, amenințările cibernetice — realizând o analiză a acestora din perspectiva definirii lor, a evoluției și a provocărilor cheie pe care le ridică. Astfel, aflăm că în multe privințe, spațiul cibernetic este cel mai bun câmp de luptă de tipul *cloak-and-dagger* (mantie și pumnal), unde actorii folosesc înșelăciunea, subterfugiul și tehnologiile avansate pentru furt, spionaj, război informațional și multe altele. Principalele amenințări cibernetice la adresa securității SUA vin din China, Rusia, Iran și Coreea de Nord, iar aceste amenințări piratează atât mașinile, cât și mințile, acesta fiind doar începutul. Prof. Zegart este de părere că niciun set de amenințări nu s-a schimbat atât de repede și nu a provocat atât de mult comunitatea de *intelligence* americană, iar lipsa de autenticitate a materialelor foto-video de tip *deepfake* poate fi imposibil de detectat cu ajutorul inteligenței artificiale.

Comunitatea de *intelligence* americană se confruntă cu o eră digitală, care abundă în provocări, complexitate și diversitate. Fie că se dorește capturarea trădătorilor sau desfășurarea unei operațiuni secrete pentru a preveni sau contracara amenințări nucleare ori cibernetice, succesul ofițerilor de informații depinde

¹¹ Introdus de Amy B. Zegart în articolul “Spytainment”: The Real Influence of Fake Spies în *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, la data de 31.08.2010.

de modul în care aceștia își adaptează abordarea într-o lume cu totul nouă și de felul în care reușesc să analizeze informațiile obținute din sursele deschise, colectate prin instrumente moderne de informatică cuantică și inteligență artificială. Soluția propusă de prof. Zegart se referă la revenirea la fundamentele *intelligence-*

ului și depolitizarea acestuia. Totodată, este esențială schimbarea paradigmei de gândire prin adaptarea la evoluțiile tehnologice, iar cartea *Spioni, minciuni și algoritmi: istoria și viitorul intelligence-ului american* reprezintă o resursă valoroasă pentru experții în domeniul *intelligence*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Zegart, Amy B., "Spytainment": The Real Influence of Fake Spies, *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, 23: 4, 599 — 622, 2010, accesibil la adresa: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08850607.2010.501635>, ultima accesare la data de 17.03.2022
2. ---: *Spies, Lies, and Algorithms: The History and Future of American Intelligence*, Princeton University Press, 2022

THE HISTORY
AND FUTURE
OF AMERICAN
INTELLIGENCE

SPIES,
LIES,
AND
ALGORITHMS

AMY B. ZEGART